

Achtergrond

In het GALA akkoord hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR Nederland, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS gezamenlijk afspraken gemaakt op het gebied van gezondheid en welbevinden.

Het idee achter GALA is dat door gemeenten gebouwd kan worden aan een gerichte lokale en regionale aanpak van preventie, gezondheid en sociale basis. Doel is het bevorderen en behouden van de fysieke en mentale gezondheid vanaf het prille begin, de eerste 1000 dagen. Daarbij gaat speciale aandacht uit naar mensen in kwetsbare situaties. Dit moet bijdragen aan de beweging van ziekte en zorg, naar gezondheid en preventie. Deze 'beweging naar de voorkant' past goed bij het beleid van gemeenten.

Bevindingen

Aanbevelingen

- Een structurele aanpak om de GALA doelen te bereiken vraagt om voorspelbare en planbare financiering op de lange termijn. Zorg als Ministerie van VWS hiervoor.
- Geef gemeenten de ruimte om aan te sluiten bij de lokale behoefte, om meer gezondheidswinsten te bereiken. Hiervoor is meer ontschotting van de financiering essentieel.
- Geef als ministerie meer ruimte voor beleidsvrijheid en koppeling aan thema's als bestaanszekerheid.
- Zorg bij nieuwe regelingen voor tijdige communicatie van de doelstellingen en aanvraagcriteria.
- De uitvoering van GALA is nog maar net gestart. Later in de uitvoering is het belangrijk om een volledige invoeringstoets te doen, ook op het IZA en de samenhang hiermee.

Werkwijze

Gemeenten werken steeds meer integraal op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Dankzij GALA is deze ontwikkeling bij bijna alle gesproken gemeenten versneld. De integraliteit zou nog verder verbeteren wanneer er meer ruimte is voor koppeling met lokale prioriteiten en andere thema's zoals bestaanszekerheid.

Organisatie

De verantwoording en controle kost de gemeentelijke bedrijfsvoering veel tijd en middelen. Dit varieert van 0,2 tot 1 fte per gemeente en loopt bij de allergrootste gemeenten op tot 5 fte.

Toerusting uitvoering

De doorlooptijd voor het opstellen en aanleveren van het plan van aanpak voor GALA was voor veel gemeenten te kort en het aanvraagproces legde een groot beslag op de beschikbare capaciteit.

Kosten en besparingen

De gemeenten waarderen de extra middelen vanuit het GALA akkoord. Maar de financiering via een tijdelijke specifieke uitkering (SPUK) met 15 thema-onderdelen, beperkte ruimte voor verschuiving en flinke verantwoordingslasten sluit niet aan. De gesprekspartners ervaren deze wijze van financiering met veel schotten als een teken van wantrouwen.

Door de gekozen financiering met een SPUK is de aanpak niet structureel. Hierdoor is het niet mogelijk of moeilijk om structurele uitgaven te plannen en lange termijn afspraken te maken met subsidiepartners en deze te financieren.

Verwachte effecten

De extra middelen gaan naar verwachting leiden tot betere gezondheid en welzijn. Veel gesproken gemeenten geven aan dat meer vrijheid in de verdeling van middelen tussen de beleidsvelden bij hun gemeente zou zorgen voor meer gezondheidswinst op de langere termijn. Dit zou mogelijk zijn met minder financiële schotten binnen de SPUK.

Implementatie

Gemeenten werken in toenemende mate met brede subsidies voor een meer integrale aanpak en vragen minder en gerichtere verantwoording van subsidiepartners. De verantwoording van de SPUK gaat in tegen deze ontwikkeling.